

NORGES
LUFTSPORTFORBUND

Treningsprogram – teoripensum for sportsfly

Fag 1 ALW Lover og bestemmelser

Versjon 1.1 – 01.01.2022

Godkjent av Luftfartstilsynet 31.12.2021

Innhold

3.0 Pensum og læringsmål	3
3.1 Kunnskapsnivåer	3
3.2 Pensumoversikt og læringsmål.....	3
3.2.1 Lover og bestemmelser	4

3.0 Pensum og læringsmål

3.1 Kunnskapsnivåer

[Sikkerhetssystemet (4.5)]

Teorikursets pensum framkommer av kapittel 3.2. I undervisningen vil flyskolen legge til grunn følgende kunnskaps- og kjennskapsnivåer knyttet til de ulike læringsmålene. Kunnskapsnivåene gir uttrykk for hvor inngående eleven skal beherske aktuelt lærings-stoff etter at kurset er fullført.

Kjennskap 1 (beskrive, orientere og gjengi)

Eleven skal kunne:

- a) Vise forståelse for fakta, prinsipper og prosesser
- b) Beskrive et fenomen, en prosess eller en tilstand
- c) Følge anvisninger og bestemmelser
- d) Gjengi fakta og prinsipper på en strukturert måte

Kunnskap 2 (tolke, redegjøre, angi, anvende og evaluere)

Eleven skal kunne:

- a) Anvende og sette sammen kunnskapselementer til en ny struktur
- b) Videreformidle, tolke og anvende kunnskap med andre ord eller symboler
- c) Oppklare og forklare fenomener og prosesser
- d) Bedømme og evaluere fakta og prinsipper ut fra gitte situasjoner
- e) Anvende kunnskaper med sikkerhet, nøyaktighet og god vurdering med hensyn til omstendighetene

3.2 Pensumoversikt og læringsmål

Pensum som elevene forventes å beherske framkommer under fagene som er listet opp nedenfor, og ligger til grunn for kurset. Til hvert tema innenfor de ulike fagene knytter det seg ett eller flere læringsmål, og målene er gruppert i kategoriene «kjennskap (1)» og «kunnskap (2)».

Grupperingen er basert på NLFs faglige vurdering av hva som skal til for å fly trygt og bestå teorieksamen. Kunnskaps- og kjennskapsnivåene i tabellen refererer til inndelingen som framkommer i kapittel 3.1.

3.2.1 Lover og bestemmelser

1	Lover og bestemmelser 1/13			
	Tema og læringsmål		1	2
Del I: Den internasjonale konvensjonen for sivil luftfart (Chicago konvensjonen – dokument 7300/9)				
	Kjenne til og forklare om markert relevante deler av følgende kapitler:			
	<ul style="list-style-type: none"> • Generelle prinsipper og implementering av konvensjonen i Norge og EU/EØS 		1	
	<ul style="list-style-type: none"> • Flyging over konvensjonsstaters territorium 		1	
	<ul style="list-style-type: none"> • Luftfartøys nasjonalitet 			2
	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak for å legge til rette for lufttrafikktenester 		1	
	<ul style="list-style-type: none"> • Vilkår som luftfartøy må oppfylle, herunder luftdyktighet, bruk av flyplasser, reiseplan med videre 			2
	<ul style="list-style-type: none"> • Internasjonale standarder og anbefalt praksis (SARPs) 			2
	<ul style="list-style-type: none"> • Gyldighet av flygebevis med rettigheter 		1	
	<ul style="list-style-type: none"> • Meldinger om avvik 			2
	<ul style="list-style-type: none"> • Trafikkrettigheter i utlandet 			2
Del II: ICAO den internasjonale luftfartsorganisasjon / EASA og EU				
	<ul style="list-style-type: none"> • Ha kjennskap til ICAOs og EASAs målsetning og sammensetning 		1	
1	Lover og bestemmelser 2/13			
	Tema og læringsmål		1	2
ICAO Annex 2: Rules of the air – lufttrafikkregler og SERA – standardiserte europeiske lufttrafikkregler, inkludert veiledninger fra Luftfartstilsynet og norske særbestemmelser				
	ICAO Annex 2:			
	Ha kjennskap til følgende definisjoner (begreper) som innført ved BSL F 1-1 (se under):		1	
	Ha kjennskap til trafikkreglens territorielle gyldighet, og trafikkreglens implementering i samsvar med ICAO Annex 2 og SERA		1	
	Ha kjennskap til de allmenne regler (unntatt operasjon på vann), visuelle flygeregler, signaler og avskjæring av sivile luftfartøy som beskrevet i ICAO Annex 2 og i samsvar med SERA		1	
	SERA – Standardiserte europeiske lufttrafikkregler – Forskrift om lufttrafikkregler og operative prosedyrer (BSL F 1-1)			
	SERA.2001 Redegjør for virkeområdet til SERA			2
	Ha kjennskap til følgende definisjoner (Artikkel 2 (EU) 923/2012): AFIS-enhet, alarmtjeneste, alternative flyplasser, ATIS, bakkesikt, beregnet ankomsttid, fareområde, fartøysjef, ferdselsområde, fly, flygebesetningsmedlem, flygeinformasjonsregion, flygeinformasjonssentral, flygeinformasjonstjeneste, flygekontrollinstruks, flygekontrolltjeneste, flygekontrolltjeneste, flygenivå, flyplass, flyplasstrafikk, flysikt, forbudt område, gjennomgangshøyde, gjennomgangsnivå, helikopter, hindring, høyde, innflygingskontrollenhet, innflygingskontrolltjeneste, innlevert reiseplan, klareringsgrense, kommunikasjon, kontrollert flyging, kontrollert flyplass, kontrollert luftrom, klarering, kontrollområde, kontrollsentral, kontrollsone, kontrolltårn, kurs, landingsområde, luftfartspublikasjon, luftfartsstasjon, luftled, luft-til-bakke kommunikasjon, lufttrafikk,		1	

1 Lover og bestemmelser fortsetter 3/13		
Tema og læringsmål	1	2
[Definisjoner fortsetter...] lufttrafikkjeneste, luftfartøy, manøvreringsområde, marsjhøyde, meldekontor for lufttrafikkjenesten meldepunkt, mobiltjeneste for luftfarten, natt, observasjon fra luftfartøy, områdekontrolltjeneste, oppstillingsplattform, overvåkningsradar, radiopåbudssone (RMZ), radiostasjon for luft-til-bakke, radiotelefoni, rapport fra luftfartøy, reiseplan, restriksjonsområde, rullebane, samlet beregnet flytid, seilfly, SIGMET, sikt, skydekkehøyde, spesiell VFR-flyvning, SSR, SSR-kode, taksing, taksebane, terskel, trafikkinformasjon, trafikkinformasjonsområde (TIA), trafikkinformasjonssone (TIZ) transponderpåbudssone (TMZ), trykkehøyde, tårnkontrolltjeneste, vedkommende myndighet, venteposisjon, VFR, VFR-flyvning, værforhold for instrumentflyging (IMC) og værforhold for visuell flyging (VMC), værvarsel	1	
SERA – Virkeområder og overholdelse		
Redegjør for følgende: <ul style="list-style-type: none"> • SERA.2005 Overholdelse av lufttrafikkreglene • SERA.2010 Ansvar • SERA.2015 Fartøysjefens myndighet • SERA.2020 Problematisk bruk av psykoaktive stoffer 		2
SERA – Almennelige regler		
Redegjør for følgende: <ul style="list-style-type: none"> • SERA.3101 Uaktsom eller skjødesløs drift av luftfartøy • SERA.3105 Laveste tillatte flygehøyde • SERA.3110 Marsjhøyde • SERA.3115 Nedkasting og sprøyting • SERA.3120 Slepning • SERA.3125 Fallskjermhopp • SERA.3130 Snittflyging • SERA.3135 Formasjonsflyging • SERA.3145 Forbudte områder og restriksjonsområder 		2
SERA – Unngåelse av kollisjoner		
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> • SERA.3201 Generelt • SERA.3205 Nærhet • SERA.3210 Vikeplikt • SERA.3215 Lys som skal føres av luftfartøy • SERA.3225 Drift på og i nærheten av en flyplass 		2
Ha kjennskap til SERA.3301 Generelt	1	
SERA – Tid		
Ha kjennskap til SERA 3401 Generelt	1	
SERA – Reiseplaner		
Redegjør for følgende forskrift som relevant for en VFR-flyvning: <ul style="list-style-type: none"> • SERA.4001 Innlevering av reiseplaner • SERA.4005 Innhold i en reiseplan • 		2

1 Lover og bestemmelser fortsetter 4/13		
Tema og læringsmål		1 2
<ul style="list-style-type: none"> SERA.4010 Utfylling av en reiseplan SERA.4015 Endringer av en reiseplan SERA.4020 Avslutning av en reiseplan 		2
SERA – Flyging etter de visuelle flygereglene (VFR)		
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> SERA.5001 VMC minsteverdier for sikt og avstand fra skyer SERA.5005 Visuelle flygereglene SERA.5010 Spesielle VFR-flyvninger i kontrollsoner 		2
SERA – Klassifisering av luftrom		
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> SERA.6001 Klassifisering av luftrom SERA.6005 Krav til kommunikasjon og SSR-transponder 		2
SERA – Lufttrafikkjenester		
Redegjør for SERA.7001 Generelt – formål med lufttrafikkjeneste		2
SERA – Flygekontrolltjeneste som aktuelt for VFR-flyvninger		
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> SERA.8001 Anvendelse SERA.8005 Yting av flygekontrolltjeneste SERA.8015 Klareringer fra flygekontrollen SERA.8020 Overholdelse av reiseplan SERA.8025 Posisjonsrapporter SERA.8030 Opphør av kontroll SERA.8035 Kommunikasjon 		2
SERA – Flygeinformasjonstjeneste som aktuelt for VFR-flyvninger		
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> SERA.9001 Anvendelse SERA.9005 Flygeinformasjonstjenestens omfang 		2
Ha kjennskap til SERA.9010 Automatisk terminalinformasjonstjeneste (ATIS)	1	
SERA – Alarmtjeneste		
Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> SERA.10001 Anvendelse SERA.10005 Opplysning til luftfartøy i nærheten av luftfartøy i en nødssituasjon 	1	
SERA – Ulovlige inngrep, nødssituasjoner og avskjæring		
Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> SERA.11001 Ulovlige inngrep SERA.11005 Tjenester til luftfartøy i nødssituasjoner SERA.11010 Uforutsette hendelser under flyging SERA.11015 Avskjæring 	1	

1 Lover og bestemmelser fortsetter 5/13			
	Tema og læringsmål		1 2
	SERA – Tjenester knyttet til meteorologi – observasjoner fra luftfartøy og rapporter via talekommunikasjon		
	Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> • SERA.12001 Typer observasjoner fra luftfartøy • SERA.12005 Særlige observasjoner fra luftfartøy • SERA.12010 Andre ikke-rutinemessige observasjoner fra luftfartøy • SERA.12015 Rapportering av observasjoner fra luftfartøy via talekommunikasjon 	1	
	SERA – Signaler som angitt i tillegg 1		
	Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> • Nød- og hastesignaler • Visuelle signaler som brukes for å varsle at man er i ferd med, eller flyr inn i et restriksjons- forbudt-, eller fareområde • Signaler til flyplasstrafikk 		2
	Ha kjennskap til <ul style="list-style-type: none"> • Visuelle signaler fra bakken • Rangeringssignaler 	1	
	SERA – avskjæring		
	Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> • Regler ved avskjæring av sivile luftfartøy • Signaler mellom den som avskjærer og den som blir avskåret • Hvordan luftfartøy som blir avskåret skal reagere 	1	
	SERA og forholdet til nasjonale tillegg og vedlegg		
	Redegjør for de nasjonale tillegg og vedlegg til SERA		2
	ICAO PANS-OPS Dokument 8168/611, volume 1 og regionale supplerende prosedyrer (Dokument 7030) grunnleggende krav og prosedyrer for operatører og flygere (unntatt tabeller)		
	Forklar og redegjør for følgende definisjoner og prosedyrer ved høydemålerinnstilling: <ul style="list-style-type: none"> • QFE, QNH og flygenivå • STD, TA, og TRL (standard, gjennomgangshøyde, gjennomgangsnivå) 		2
	Grunnleggende krav og prosedyrer for bruk av transponder (inkludert ICAO Dokument 7030 regionale supplerende prosedyrer)		
	Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> • Bruk av transponder • Fraseologi knyttet til transponderbruk 		2

1 Lover og bestemmelser fortsetter 6/13			
Tema og læringsmål		1	2
ICAO Annex 7: Aircraft Nationality and Registration Marks – nasjonalitet og registreringsmerker til bruk for luftfartøy			
Forord og definisjoner (begreper)			
Ha kjennskap til følgende definisjoner Ballong, fartøy med rotor(er), fellesmerke, fjernstyrt luftfartøy (RCA), fly, gyroplan, helikopter, luftskip, luftfartøy lettere-enn luft, luftfartøy tyngre-enn-luft, registreringsstat, seilfly (glider),		1	
Redegjør for inndeling av luftfartøy i kategorier			2
Ha kjennskap til begrepet registreringsstat		1	
Ha kjennskap til registreringsbokstaver og fellesmerker for luftfartøy i internasjonalt register		1	
Ha kjennskap til :			
<ul style="list-style-type: none"> De registreringsbokstaver og merker som skal brukes på luftfartøy 		1	
<ul style="list-style-type: none"> Registreringsbevis 		1	
<ul style="list-style-type: none"> Identifiseringsskilt på skrog 		1	
ICAO Annex 11: Air Traffic Services – lufttrafikkjenester (ATS) og ICAO Dokument 4444 Air Traffic Management (ATM) – lufttrafikkstyring			
ICAO Annex 11: Air Traffic Services – lufttrafikkjenester (ATS)			
Ha kjennskap til innholdet i ICAO Annex 11, inndeling, arbeidsoppgaver og ansvarsfordeling mellom ulike deler av lufttrafikkjenesten		1	
Ha kjennskap til definisjoner som brukes i forbindelse med lufttrafikkjenester som innført ved SERA (se over)		1	
Generelt om lufttrafikkjenesten			
Redegjør for følgende luftrom og hva de innebærer: <ul style="list-style-type: none"> FIR – flygeinformasjonsregion CTA – kontrollområde TMA – terminalområde CTR – kontrollsone FIZ – flygeinformasjonssone TIA – trafikkinformasjonsområde TIZ – trafikkinformasjonssone TMZ – transponderpåbudssone 			2

1 Lover og bestemmelser fortsetter 7/13		
Tema og læringsmål	1	2
<ul style="list-style-type: none"> • RMZ – radiopåbudssone 		2
Redegjør kort om lufttrafikkjenestens oppgaver, og dens inndeling: <ul style="list-style-type: none"> • Flygekontrolltjeneste <ul style="list-style-type: none"> - Områdek kontrolltjeneste - Innflygingskontrolltjeneste - Tårnkontrolltjeneste • Flygeinformasjonstjeneste (FIS) • Lokal flygeinformasjonstjeneste (AFIS) • Alarm- og redningstjeneste 		2
Forklar: <ul style="list-style-type: none"> • Luftrommets inndeling og klassifisering • Hvilke enheter som yter tjeneste i forskjellige luftrom • Betegnelse på de tjenester som utøves av respektive enheter • Hva tjenestene innebærer for flygeren 		2
Flygekontrolltjenester inkludert visuell separasjon		
Ha kunnskap om: <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke flyvninger som er gjenstand for flygekontrolltjeneste 		2
Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke instruksjoner og hva slags informasjon som skal gis til ankommende og avgående luftfartøy 	1	
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> • Begrepet klarering (betydning og formål) • Vilkår som gjelder for klarering • Hvem som er ansvarlig for å forhindre kollisjon • Hvordan separasjon utføres i forbindelse med VFR-flyging i kontrollert luftrom 		2
Vite hvor prosedyrer for venteposisjon publiseres	1	
Redegjør for hvordan en transponder brukes og hvilken fraseologi som skal anvendes		2
Ha kjennskap til hvilken transponderkoder (nasjonalt og internasjonalt) som skal brukes dersom ingen koder mottas	1	
Angi transponderkoder for: <ul style="list-style-type: none"> • Kapring (ulovlig inngrep) • Radiofeil • Nød 	1	
Har kjennskap til de bestemmelser som gjelder for prioritering av avgående og ankommende luftfartøy	1	
Redegjør for plikten til å holde utkikk utenfor luftfartøyet («se og bli sett»)		2
Tårnkontrolltjeneste ved flyplasser		
Angi på hvilken del av flyplassen tårnkontrolltjenesten har kontrollansvar	1	
Redegjør for de posisjoner i landingsrunden og de steder ved taksing som krever spesiell oppmerksomhet med hensyn til flysikkerhetsmessige forhold. Det vil si innflyging og utflyging av		2

1 Lover og bestemmelser fortsetter 8/13		
Tema og læringsmål	1	2
Fortsetter...landingsrunden, medvind-, oppvind-, krossvind- og baselegg samt finale. Følgende «hot spots på bakken: Kryssende taksebaner, kryssende rullebaner, taksebaner som krysser rullebaner. Venteposisjoner, utkjøringer fra parkering og oppstillingsplasser. Inn- og utkjøring på/av rullebaner.		2
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> • Uttrykket «rullebane i bruk», og angi de faktorene som avgjør valget av denne • Fartøysjefens rett til å be om en annen bane enn den som «er i bruk» 		2
Redegjør for de regler som gjelder flyging i landingsrunden		2
Redegjør for uttrykket «immediate take-off»		2
Ha kjennskap til de regler som gjelder for fotgjengere og kjøretøy på manøvreringsområdet	1	
Redegjør for de regler som gjelder bruk av VFR-ruter og ventemønstre i kontrollsoner		2
Ha kjennskap til tårnkontrolltjenestens hovedansvar	1	
Redegjør for: <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke opplysninger om forhold på flyplassen som tårnkontrolltjenesten gir til luftfartøy, blant annet <ul style="list-style-type: none"> - Vingetippvirvler - Turbulens bak andre luftfartøy, og hvordan disse skal tolkes - Bremseseffekt og baneforhold - Andre sikkerhetsmessige forhold • Vingetippvirvler, og hvilke regler som gjelder 		2
Ha kjennskap til bruk av «fjernstyrte tårn»	1	
Flygeinformasjonstjeneste (FIS og AFIS)		
Ha kjennskap til hvordan flygeinformasjonstjenesten (FIS) tilrettelegges og omfang for VFR-flyging	1	
Redegjør for de opplysninger som gis et luftfartøy på en betjent AFIS-flyplass: Før oppstart, før taksing, før innflyging i landingsrunden, og før landing		2
Redegjør for forskjellen mellom AFIS og tårnkontrolltjeneste		2
Redegjør, forstå og kunne anvende fraseologien som brukes ved AFIS-tjeneste		2
Ha kjennskap til hvordan AFIS-tjenesten skilles fra «informasjonstjenesten» på flyplasser i andre europeiske land	1	
Alarm- og redningstjeneste		
Redegjør for vesentlige definisjoner (se ICAO Annex 12)		2
Ha kjennskap til organisasjon og arbeidsmetoder	1	
ICAO Dokument 4444 Air Traffic Management (ATM) - lufttrafikkstyring		
Visuell separasjon i nærheten av en flyplass		
Forklar hvem som har ansvar for å unngå kollisjon under VMC		2

1 Lover og bestemmelser fortsetter 9/13			
	Tema og læringsmål		1 2
	Prosedyrer for tårnkontrolltjeneste		
	Redegjør for de opplysninger som gis et luftfartøy på en betjent kontrollert flyplass: <ul style="list-style-type: none"> • Før oppstart • Før taksing • Før innflyging i landingsrunden • Før landing 		2
	Redegjør, forstå og kunne anvende fraseologien som brukes ved tårnkontroll		2
	Radartjeneste		
	Ha kjennskap til begrepene: <ul style="list-style-type: none"> • Radarvektoring • Hvilke deler som inngår i sekundærradarsystemet 	1	
	Prosedyrer som gjelder nødsituasjoner, radiofeil samt uforutsette hendelser		
	Redegjør for prosedyrer relatert til: <ul style="list-style-type: none"> • Nødsituasjoner • Radiofeil • Uforutsette hendelser 		2
ICAO Annex 12: Search and Rescue - flyredningstjenesten			
	Vesentlige definisjoner (begreper)		
	Ha kjennskap til følgende definisjoner (begreper) Beredskapsfase, hovedredningsentral, luftfartøy som yter søk- og redning, nødfasen, redning, redningsentral, søk, søk- og redningsenhet, søk- og redningsregion, søk- og redningsressurs, søk- og redningstjeneste, usikkerhetsfasen	1	
	Ha kjennskap til begrepet RCC («rescue coordination centre») samt hvem som er ansvarlig for driften	1	
	Operative prosedyrer		
	Redegjør for hvilke plikter en fartøysjef som observerer eller mottar nødansrop har		2
	Redegjør for hvilke plikter som påligger den som kommer til et ulykkessted		2
	Signaler for flyredningstjenesten		
	Ha kjennskap til signaler mellom bakken og luften <ul style="list-style-type: none"> • Signaler til bakkefartøy • Bakkesignaler og signaler i luften 	1	
ICAO Annex 13: Aircraft accident and incident investigation – undersøkelse av luftfartshendelser- og ulykker			
	Vesentlige definisjoner (begreper)		
	Ha kjennskap følgende definisjoner (begreper): Alvorlig hendelse, hendelse, ulykke	1	
	Gyldighetsområder og implementering:		
	Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> • Formål med utredning av ulykker og hendelser • Hvem som har ansvaret for utredninger i samband med ulykker og hendelser 	1	

1 Lover og bestemmelser fortsetter 10/13			
	Tema og læringsmål		1 2
	Ha kjennskap til (fortsetter) <ul style="list-style-type: none"> Hendelsesrapportering og hvilke krav som stilles til rapportering etter forordning (EU) nr 376/2014 jfr. BSL A 1-2 Immunitetsbestemmelsene som beskytter den som rapporterer Bruk av frivillige rapporteringssystemer og åpen rapporteringskultur 		1
	Forklar hvordan varslingsplikten ved ulykker og alvorlige hendelser blir oppfylt, jfr. BSL A 1-2		2
	Forklar hvordan rapporteringsplikten ved ulykker, hendelser og andre observasjoner blir oppfylt, jfr. BSL A 1-2		2
	Forklar hendelsesrapportering på web (NLF)		2
ICAO Annex 14: Aerodromes - flyplasser			
	Vesentlige definisjoner		
	Ha kjennskap til følgende definisjoner (begreper): Baneskulder, ferdselsområde, fremmedlegemer (FOD), flyplass, flyplassens referansepunkt, flyplasshøyde («elevation»), «hot spot», manøvreringsområde, oppstillingsplattform, snuområde («turning pad»), terskel ventepunkt/venteposisjon		1
	Flyplassinformasjon		
	Krav til manøvreringsområdet og tilhørende fasiliteter		
	Ha kjennskap til flyplassinformasjon som er nødvendig for en flyvning		1
	Redegjør for de generelle vilkår som gjelder for valg av start- og landingsplasser		2
	Ha kjennskap til de krav som gjelder i Norge for bruk av flyplasser uten konsesjon		1
	Visuelle hjelpemidler		
	Kjenne igjen følgende visuelle hjelpemidler: <ul style="list-style-type: none"> Vindpølse (vindretningsindikator) Dagslysmarkering av luftfartshinder Taksebaner uten fast dekke Uegnede baner og overflater Faste, midlertidige og bevegelige hinder 		1
	Indikatorer		
	Ha kjennskap til hvilke flyplasser det er krav om vindretningsindikator (vindpølse)		1
	Markering på områder		
	Ha kjennskap til betydning og plassering av dagslysmarkeringer og striper, inkludert farge for: <ul style="list-style-type: none"> Rullebanedesignatorer og rullebane Taksebane Parkeringsområde og oppstillingsplasser med sikkerhetsmarkering Normal og forskjøvet terskel Bane med og uten fast dekke Bane uten bæreevne for luftfartøy Venteposisjon 		1

1 Lover og bestemmelser fortsetter 11/13			
	Tema og læringsmål		1 2
	Belysning		
	Ha kjennskap til betydning av, og farge på følgende flyplasslys: <ul style="list-style-type: none"> • Banekantlys • Terskellys • Lys i baneende • Kantlys på taksebaner • Varsellys for aktiv rullebane • Stopplys • Hinderlys 	1	
	Redegjør for system for visuell glidebaneindikering: <ul style="list-style-type: none"> • PAPI • PLASI 		2
	Skilting		
	Ha kjennskap til de skilt som brukes innenfor flyplassområdet (flyside)	1	
	Bakkesignaler		
	Ha kjennskap til hvilke bakkesignaler som kan benyttes og hvordan / hvor de er plassert	1	
	Hindermarkeringer		
	Ha kjennskap til markering av hinder og objekter	1	
	Markering av områder som er uegnet, og områder med begrenset bruk	1	
	Operative flyplassforskrifter		
	Redegjør for fartøysjefens plikt til å følge bestemmelser som gjelder: <ul style="list-style-type: none"> • Lokale regler og sikkerhetsforskrifter • Forebygging av brann og tiltak ved brann • Prosedyrer for parkering og fortøyning • Start og test av luftfartøyets motor (motorprøve) • Sikkerhetsavstand 		2
	Nød- og andre typer tjenester		
	Ha kjennskap til brann- og redningstjenesten (RFF)	1	
	Ha kjennskap til hvilke handlingstjenester som ytes på flyside	1	
ICAO Annex 15: Aeronautical Information Service – Flygeinformasjonstjeneste			
	Introduksjon		
	Redegjør for begrepet AIS, inkludert status og betydning for IAIP – Integrated aeronautical information package, og NOTAM <ul style="list-style-type: none"> • Tolke AIS-forkortelser med relevans for VFR-flyvninger • Angi i klartekst et NOTAM med relevans for VFR-flyvninger 		2
	Vesentlige definisjoner		
	Ha kjennskap til følgende definisjoner (begreper): AIC, AIP, AIP Amendment (AMDT), AIP Supplement (SUP), fareområde, ferdselsområde, forbudt område, luftfartsdata, luftfartsinformasjon, manøvreringsområde, NOTAM, SNOWTAM	1	

1	Lover og bestemmelser fortsetter 12/13		
	Tema og læringsmål	1	2
ICAO Annex 17: Security – sikkerhet			
	Generelt, formål og målsetning		
	Ha kjennskap til det generelle innholdet i ICAO Annex 17	1	
Nasjonale bestemmelser			
	Luftfartsloven og EØS / EASA forordningen		
	Ha kjennskap til: <ul style="list-style-type: none"> • Luftfartslovens grunnleggende bestemmelser • Luftfartsloven og forholdet til europeisk rett (EØS-avtalen) • EASA-forordningen og forrangsbestemmelsen i luftfartslovens paragraf 1-1 annet ledd 	1	
	Vedlegg I-luftfartøy (tidligere annekts II)		
	Ha kjennskap til forholdet mellom vedlegg I-luftfartøy og andre luftfartøy	1	
	Ha kjennskap til de forskrifter fartøysjefer på vedlegg I-luftfartøy skal følge	1	
	Den nasjonale forskriftserien BSL – bestemmelser for sivil luftfart		
	Ha kjennskap til temaene i BSL A, B, C, D, E, F, G	1	
	Ha kjennskap til avvik fra ICAO og særregler til relevante EU-forskrifter	1	
	Avvik fra ICAOs anbefalinger		
	Ha kjennskap til hvor og hvordan avvik fra ICAOs anbefalinger publiseres	1	
	Sikkerhetssystemet		
	Ha kjennskap til hva som omfattes av sikkerhetssystemet for sportsfly	1	
	Sportsflyhåndboken		
	Ha kjennskap til innholdet i alle seks kapitlene	1	
	Ha kjennskap til vedleggene til kapittel 3, 4, 5 og 6	1	
	Redegjør for fartøysjefens ansvar og myndighet i kapittel 3		2
	Redegjør for kravet til etterlevelse av lover, forskrifter og prosedyrer		2
	Redegjør for bestemmelsene for flyging med passasjer		2
	Redegjør for bestemmelsene om avgangsforhold og sidevind		2
	Redegjør for bestemmelsene om landing og avgang i utmark		2
	Redegjør for bestemmelsene om bruk av Avinors lufthavner utenom åpningstid		2
	Redegjør for bestemmelsene om flyging over vann		2
	Redegjør for bestemmelsene om bruk av landingsplasser		2
	Redegjør for kravene til vedlikehold av kompetanse i kapittel 4		2
1	Slutt		

---- slutt på teoripensum for sportsflygere ----